

Vienoti daudzveidībā

10. – 12. klase



Eiropas Savienības moto “Vienoti daudzveidībā”

- Pirmo reizi moto izmantots 2000. gadā.
- Tas vēsta, kā Eiropas iedzīvotāji ir apvienojušies, izveidojot Eiropas Savienību (ES), lai strādātu mieram un labklājībai, vienlaikus bagātinoties no dažādām kultūrām, valodām un tradīcijām.

Avots: [ES moto](#)



Foto: [flickr.com](#)

Autors: Oregon Department of
Transportation

Nodarbībā tu uzzināsi

- Ko ikviens kultūra atklāj un ko slēpj?
- Kāpēc kultūru dažādība ir vērtīga?
- Kāpēc nepieciešams dialogs starp kultūrām?
- Kā ES aizsargā kultūru daudzveidību un veicina to dialogus?
- Kā bieži vairākas valodas tiek lietotas ne vien saskarsmē ar svešiniekiem vai draugiem ārvalstīs, bet arī klasē?



Kā tu raksturotu kultūru?

Izvēles iespējas:

- A. Cilvēku grupas dzīvesveids – uzvedība, simboli, valoda, vērtības, varas sadalījums, ģimēņu sastāvs un attiecības utt.
- B. Folklora, māksla, arhitektūra, mūzika – cilvēka radītais skaistums, estētiskās vērtības.
- C. Tavs variants (droši vari balstīties uz A un B).



Kultūra atklāj un aizsedz, parādās un paslēpjas...



Foto: [flickr.com](#)

Autors: John Dalkin

Aisbergs kā kultūras līdzinieks

Aisberga raksturīgākā iezīme – virs ūdens līmeņa atrodas tikai 10 procentu tā tilpuma, bet pārējie 90 procenti slēpjas zem ūdens.



Foto: [flickr.com](#)

Autors: John Dalkin

Kultūras aisbergs

ir metafora, kuru izmanto, lai atspoguļotu jēdzienu “kultūra” sarežģītību.

Sastopoties ar kādas citas kultūras pārstāvi, mēs ieraugām tikai nelielu daļu no tās.

Lai iepazītu to, kas “slēpjas zem ūdens”, nepieciešams laiks, interese, pacietība, cieņa un zināšanas.

Avots: Brīnumainā Eiropa. Izdevis Konrāda Adenauera fonds. Rīga, 2010.



Kultūra (1)

ir noteiktas sabiedrības vai tās grupas garīgo, materiālo, intelektuālo un emocionālo īpašību kopums, kā arī šīs sabiedrības dzīves stils, tradīcijas, vērtības, uzskati, māksla, literatūra, mūzika un citi elementi.

(UNESCO, 2002)

Foto: flickr.com
Autors: job_earth



Kultūra (2)

Iespējams runāt arī par vēstures laikmeta, profesionālās grupas, sociālā slāņa, reliģiskās vai interešu grupas kultūru. Piemēram, spāņu kultūra, saziņas kultūra sociālajos tīklos, renesances kultūra, gotu subkultūra u.c.



Foto: [flickr.com](#)

Autors: Jennifer Schumo

Kultūra (3)

Nosauc savus kultūras piemērus!



Kultūras aisbergs

- **A daļā** – atrodas kultūras elementi, kas ir viegli pamanāmi, piemēram, valoda, simboli, rituāli.
- **B daļā** – kultūras elementi, kuru noteikšanai nepieciešams laiks, piemēram, izpratne par draudzību, mīlestību, varu.
- **C daļā** – kultūras elementi, kuri atklājas tikai ilgstošā saskarsmē. Piemēram, ar reliģiju, dabu, darbu saistītās vērtības.



Avots: Brīnumainā Eiropa. Izdevis Konrāda Adenauera fonds. Rīga, 2010

Uzdevums – uzzīmē aisbergu!

Ievieto katru kultūras elementu tam atbilstošajā
aisberga daļā (A,B,C)!

A	Valoda
B	Mīmika, žesti
C	Izpratne par vīrieša un sievietes lomu sabiedrībā
D	Auto vadīšanas ieradumi
E	Attieksme pret darbu
F	Draudzības izpratne
G	Humora izjūta
H	Sasveicināšanās veids
I	Radniecības saišu izjūta
J	Pārtika, ēšanas ieradumi

K	Religiskie priekšstati
L	Uzskati par bērnu audzināšanu
M	Attieksme pret dabu
N	Svētki, tradīcijas
O	Personīgās telpas izjūta
P	Ārējas emociju izpausmes
R	Tirības, kārtības izjūta
S	Apģērbs, ģērbšanās stils
T	Attieksme pret ārzemniekiem, svešiniekiem
U	Punktualitāte, attieksme pret laiku

Analizē padarīto!

Salīdzini savu un klasesbiedru zīmējumus: kuras kultūras sastāvdaļas atšifrēt ir visgrūtāk?

Nosauc piemērus no savas saskarsmes ar citu kultūru pārstāvjiem.



Kultūras “kodols”

- Kuri aisbergā attēlotie elementi, tavuprāt, ir vissvarīgākie? Kāpēc?
- Kā cilvēki iegūst zināšanas par citām kultūrām?
- Kāpēc šādas zināšanas ir nepieciešamas?



Kultūru dialogs

ir atvērta un **cieņpilna sadarbība** starp **cilvēkiem** ar **atšķirīgu kultūru** – pieredzi, vērtībām un pasaules **uzskatu**.

Noskatieties un klasē kopā pārrunājet [videoklipu par kultūru dialogu dejā](#).

Avots:

[Eiropas starpkultūru dialogs](#)

Ose, L., Lazda-Masula, I., Viša, K., Zaķe, D. Apmācību kursa “Starpkultūru komunikācija” rokasgrāmata (pirmais izdevums, 2011, aktualizēts, 2012), Rīga, SIF.



Video: [youtube.com](#)

Eiropas darba kārtība kultūrai

Eiropas Savienības Padomes apstiprinātie kopīgie mērķi:

- veicināt kultūru daudzveidību un kultūru dialogu;
- sekmēt kultūru kā jaunrades katalizatoru;
- veicināt kultūru kā būtisku ES starptautisko attiecību elementu.



Foto: [flickr.com](#)

Autors: crica ribeiro

Avots: [Eiropas Komisijas ziņojums par Eiropas darba kārtības kultūrai īstenošanu](#)

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome (*EYCS*) (1)

- Eiropas Savienības Padome rīko sanāksmes dažādos sastāvos, atkarībā no tā, ko paredzēts apspriest.
- Viens no šiem sastāviem ir *EYCS*.
- Padomes uzdevums ir nodrošināt **dalībvalstu sadarbību**, informācijas un pieredzes apmaiņu izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta jomā.



Foto: eu2013.it

Autors: The Council of the European Union

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome (EYCS) (2)

- EYCS ir svarīga loma, lai saglabātu Eiropas **kultūras mantojumu**, tostarp valodu daudzveidību, atbalstītu **kultūras un radošās industrijas**, sekmētu **studentu un pasniedzēju mobilitāti** un veicinātu **fizisko aktivitāti** un sociālo iekļaušanu ar **sporta palīdzību**.



Valodu daudzveidības saglabāšana (1)

- ES ir **24 oficiālās valodas**. **Latviešu valoda** ir viena no tām.
- ES ir vairāk nekā **60 mazākumtautību un reģionālo valodu** – sāmu, romu, sardīniešu, katalāņu u.c. 2013. gada septembrī pieņemtajā rezolūcijā Eiropas Parlamenta deputāti aicināja saglabāt šo lingvistisko daudzveidību un aizsargāt Eiropas apdraudētās valodas.



Foto: [flickr.com](#)

Autors: Spenser

Valodu daudzveidības saglabāšana (2)

- ES valodu politikas mērķis ir **aizsargāt valodu daudzveidību un veicināt valodu zināšanas iedzīvotāju vidū.**
- Tas nepieciešams veiksmīgai **sociālajai integrācijai** un ES piedāvāto **izglītības, darba un citu iespēju izmantošanai.**

Avots: [Valodas Eiropas Savienībā](#) un [Dzimtās valodas diena: valodu daudzveidība ir viena no lielākajām Eiropas vērtībām](#)



Foto: [flickr.com](#)
Autors: Alexandre Dulaunoy



Български	English	latviešu valoda	português
Čeština	español	lietuvių kalba	Română
dansk	français	magyar	slovenčina
Deutsch	Gaeilge	Malta	slovenščina
eesti keel	hrvatski	Nederlands	suomi
Ελληνικά	Italiano	polski	svenska

Avots: [Prezentāciju materiāls par ES](#)

Eiropas Komisija – valodu daudzveidībai

- Valodu daudzveidība ir nostiprināta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 22. pantā (“Savienība respektē kultūru, reliģiju un valodu daudzveidību.”) un Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā (“Tā respektē savu kultūru un valodu daudzveidību un nodrošina Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un sekmēšanu.”).
- Ik gadu 26. septembrī tiek svinēta Eiropas Valodu diena.



Foto: [flickr.com](#)

Autors: Latvijas Republikas Ārlietu ministrija

Eiropas Komisija – valodu daudzveidībai

- ES izglītības programmās allaž ir bijis un būs paredzēts atbalsta finansējums valodu apguves projektiem. Mūžizglītības programmā (2007.–2013.) bija īpaša daļa par valodu apguvi un valodu dažādību.
- Pašreizējā programmā “Erasmus+” (2014.–2020.) valodu apguves un valodu daudzveidības veicināšana atzīta par vienu no prioritātēm.
- ES kultūras programma “Radošā Eiropa” atbalsta literatūras tulkošanu, lai plašākam lasītāju lokam būtu pieejami literārie darbi, un kultūras daudzveidības saglabāšanu ES.

Valodu skaits Eiropas Savienībā (1)

- ES tagad ir 505 miljoni iedzīvotāju, 28 dalībvalstis, trīs alfabēti un 24 oficiālās ES valodas, no kurām dažas lieto arī citos kontinentos. Visizplatītākā dzimtā valoda ES ir vācu (16%), tad seko itāliešu un angļu (13% katra), franču (12%), spāņu un poļu (8% katra).



Foto: flickr.com
Autors: Elliott Brown

Valodu skaits Eiropas Savienībā (2)

- Pie ES mantojuma pieder arī 60 citu valodu – tās runā noteiktos reģionos vai grupās.
- Turklāt valodu klāsts paplašinājies līdz ar imigrantiem: lēš, ka ES pašlaik dzīvo vismaz 175 tautību cilvēki.

Avoti: [Eurostat par svešvalodu apguvi](#)
un
[Eiropas Komisija: Atbalsts valodu apguvei un valodu daudzveidībai](#)

Foto: [flickr.com](#)
Autors: Soda*pop*©



Salīdzini!

Cik valodās vari sazināties tu? (1)

- **56%** eiropiešu var sarunāties vismaz **vienā svešvalodā**.
- **28%** eiropiešu runā **divās svešvalodās**. Populārākā otrā valoda ir angļu (38%), franču (14%) un vācu (14%).
- **11%** Eiropas iedzīvotāju var sazināties **trīs svešvalodās**.



Salīdzini!

Cik valodās vari sazināties tu? (2)

- **44%** eiropiešu var sarunāties **tikai savā dzimtajā valodā**.

Latvijā ir viens no augstākajiem rādītājiem ES to iedzīvotāju skaita ziņā, kuri zina vairākas valodas.

Avoti: [Eurostat par svešvalodu apguvi](#)
un

[Eiropas Komisija: Atbalsts valodu apguvei un valodu daudzveidībai](#)



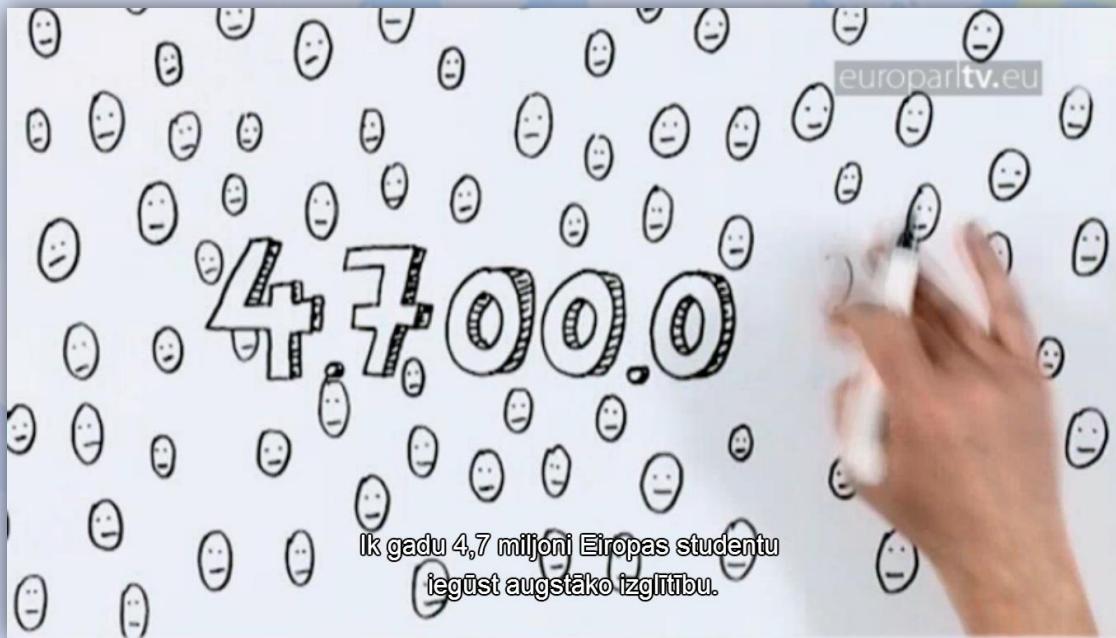
Radošs uzdevums

- Uzraksti īsu dzejoli (tautasdziesmu, haiku, brīvo pantu – kā vien vēlies!) **svešvalodā**.
- Raksti tā, lai pašam/pašai patīk un vari dzejoli ar pārliecību ievietot *facebook* vai *draugiem.lv* profilā vai arī *twitter* kontā.



Eiropas Savienība veicina kultūru dialogu (1)

- Notiek apmaiņas programmas izglītībā “Erasmus+” skolotājiem, pasniedzējiem, studentiem un pētniekiem.
- Eiropas Profesionālā karte: noskaties video par to.



Video: europa.eu

Eiropas Savienība veicina kultūru dialogu (2)

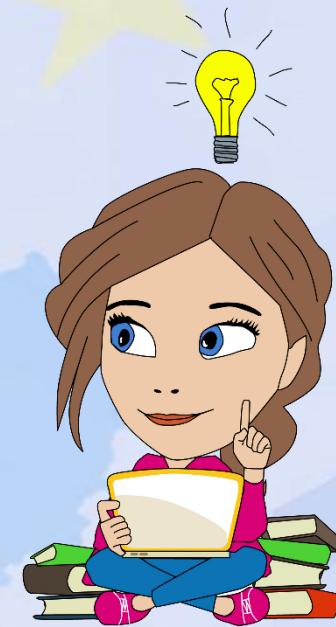
- Īpašas programmas paredzētas arī uzņēmējiem, kultūras darbiniekiem, zinātniekiem; valodu apguvei u.c.
- Interesējošu apmaiņas programmu vari atrast ES oficiālajā mājas lapā:

The screenshot shows the official website of the European Union (europa.eu). The top navigation bar includes links for 'Darbs ES iestādēs', 'Vietnes plāns', 'Par šo vietni', 'Juridisks pazīojums', 'Sikdatnes', 'Kontakti', and 'Latviešu valoda (lv)'. Below the navigation is a search bar with a dropdown menu for 'Paplašinātā meklējana'. The main menu features categories: 'Sākumlapa', 'Kā ES darbojas', 'Temati', 'ES tiesības', 'Dzīve un uzņēmējdarbība ES', 'Kā sazināties ar ES', and 'Publikācijas'. The 'Dzīve un uzņēmējdarbība ES' category is currently selected. The page content is titled 'Izglītība un jaunatne ES' and includes sections for 'Skolas' (Schools), 'Universitāte' (Universities), 'Stažēšanās' (Internships), and 'Pētnieki' (Researchers). Each section contains a list of links related to education and training programs. On the right side, there is a 'KONTAKTI' (Contact) section with a phone number (00 800 6 8 9 10 11) and an e-mail link (@). Below it is a box for 'Iestāžu kontaktinformācija un ziņas par to apmeklējumiem, kontakti presei'. At the bottom, there is a 'Atsauksmes' (Feedback) section with a question 'Vai atradāt meklēto?' and two radio buttons for 'Jā' and 'Nē', followed by a text input field.

Avots: europa.eu

Tu esi kultūru dialoga dalībnieks/-ce

- Ko tu esi iemācījies no citu kultūru cilvēkiem, tradīcijām, mākslas darbiem?
- Kādi izaicinājumi un grūtības ir jāpārvar dažādu kultūru saskarsmē? Vai esi bijis situācijā, kad cilvēku atšķirīgās kultūras – valodas, vērtību vai tradīciju – dēļ rodas pārpratumi un saskarsmes grūtības?
- Padomā, kā skolā varētu noritēt starpkultūru dialoga nedēļa.
- Ierosini tās īstenošanu skolēnu pašpārvaldei!



Reizēm ar šiem vārdiem tēlaini apzīmē daudzkultūru sabiedrību.

Vai vari izskaidrot, kāpēc?

Salāti

Pica

Karuselis

Dārzs

Haoss

Kurš apzīmējums ir pats trāpīgākais? Kāpēc?

Radoši izvērtē apgūto!

Izvēlies vienu no attēliem un uzraksti savu komentāru par to!



Avots: edl.ecml.at



Avots: unesco.org

Komentārā atspoguļo nodarbībā uzzināto!

Nodarbībā tu uzzināji (1)

- Dažas kultūras izpausmes ir viegli saredzamas, dažas ir slēptākas. Aisbergs ir metafora, kuru izmanto, lai raksturotu jēdzienu “kultūra”.
- Kultūru dialogs ir sadarbība starp indivīdiem, grupām un organizācijām ar atšķirīgu kultūru.



Nodarbībā tu uzzināji (2)

- ES kultūru dialogu sekmē cieņa pret valodu daudzveidību, svešvalodu apguves veicināšana, apmaiņas programmas izglītībā un kopīgi kultūru svinēšanas notikumi.
- Spēja veidot veiksmīgu kultūru dialogu ir atkarīga no katras cilvēka zināšanām par savu un citām kultūrām, valodu un saskarsmes prasmēm, kā arī cieņpilnas attieksmes pret atšķirīgo.



Idejas temata paplašināšanai

- Izpildi valodu testu mājās un klasē pastāsti, ko jaunu uzzināji! [Tests!](#)
- Noorganizē skolā akciju “Kafija ar politiķiem” – uzaicini uz sarunu pašvaldības pārstāvjus un ar viņiem apspried kultūru mijiedarbību savā novadā vai pilsētā. [Iedvesmojies no biedrības “Next”.](#)
- Uzzini par ES programmu piedāvātajām iespējām jauniešiem! Apsver iespēju iesaistīties kādā no tām! [Informācija šeit.](#)



Informācijas avoti (1)

- Eiropas Savienība un kultūra
- Eiropas Komisijas ziņojums par Eiropas darba kārtības kultūrai īstenošanu
- Latvijas valdības mājas lapa par Eiropas Savienības jautājumiem
- Atbalsts valodu apguvei un valodu daudzveidībai
- Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome



Informācijas avoti (2)

- Valodas Eiropas Savienībā
- Brīnumainā Eiropa. Izdevis Konrāda Adenauera fonds. Rīga, 2010.
- Eiropas Parlamenta pasākums:
“Dzimtās valodas diena: valodu daudzveidība ir viena no lielākajām Eiropas vērtībām”
- Ose, L., Lazda-Masula, I., Viša, K., Zaķe, D. Apmācību kursora “Starpkultūru komunikācija” rokasgrāmata (pirmais izdevums, 2011, aktualizēts, 2012), Rīga, SIF.



Informācijas avoti (3)

- [ES moto](#)
- [Eiropas starpkultūru dialogs](#)
- [Erasmus + mājas lapa](#)
- [Prezentāciju materiāls par ES](#)





Valsts kanceleja



Ārlietu ministrija



EU2015.LV

Latvijas prezidentūra
Eiropas Savienības
Padomē



Eiropas Parlaments
Informācijas birojs
Latvijā



Eiropas
Komisija

Izdevumu finansē no valsts budžeta programmas „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā”.

Izdevuma autors uzņemas pilnu atbildību par izdevuma saturu. Valsts kanceleja neatbild par to, kā var tikt izmantots izdevuma saturs.

Mācību līdzekļa atjaunotā versija.

Mācību līdzekļa pirmizdevums 2010. gadā veidots Vadības partnerības projekta ietvaros.